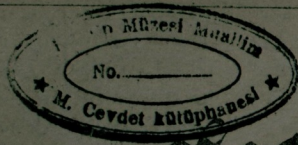

۱۵ کانون ثانی ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

صافی ۶۸ - ۲

در دنیای جلد

کتابخانه

فصل دوم

اعرافده کی روح

فاتحی کنج، قفسی یاری به قدر آچیلش
 پخیره سنک جای آرقه سندن خلیجک اویر
 طرفنه باقدی : یک اوغلی، قاراکنک ایچنده
 فوسفورلی بر قایا کچی باریل باریل یانوردی ؛
 ایچنی چکدرک ، کندی کندینه :

— نیچن، بوتون آیدینقلر هپ اوراده ؟
 دیدی و باشقه بر کیچه اوراد کی تراچه
 لرک برندن کوردی قورقونج، قاراکلی و ایصنر
 استانبولی خاطر لادی . اوשמیدی بوقاراکنک
 و بو ایصنر لک عقمنده ایدی و او یک ایچنده
 و عجلده هرکس چوقدن او بومشدی ؛ بوتون
 ایشقار چوقدن سونمشدی . آشاغیده ،
 سواقی تحت الارض بر دهلیز کییدر . بسوقاق
 اوکا بر قاج سننه اول ، روماده ایکن ،
 « ویا آسپا » نک صونکنده دولاشدیی « قاتل
 قومب » لر ی خاطر لاندی و قالین صوباسیه
 طاشلری دو کرک یورون و چار بقارندن چقان
 سسلره کیچینی ده بوش ، ده درین ، ده
 سیاه پایان بکچینی اسیرلری باصمغه کلن بر
 « قاتون » ظن ایتدی . سبیز و هملره اورپن
 باشی کر ی به چکدی ، لکن کوزلری اودانک
 ایشانی انعکاس ایتدین جامک آرقه سندن
 ینه ، اوزاقده کی شهره ، قارشیده کی شهر آیینه ،
 حسرتله دیکلمش قالدی و بو سفر یوکسک
 سسله دیدی که :

— نیچن بوتون آیدینقلر هپ اوراده ؟
 اودنک کوشه سندن ، بری اوکا جواب
 ویردی :

— نیچن دیه سورمه ! تمی ایت که
 بوراسیده او یله اولسون !

بونی سوبله ین قبر صاجلی و بنبه بوزلی
 بر آدمدی . تا یاری بلنه قدر کومولدی
 قوتو غک ایچندن ایلری به دغری اوزاندی .
 او قودویی کتابی ترسته چوپروب دیزلر سنک
 اوستنه بر اقدی و شیطانی بر تبسمه کولومه
 یه رک :

بر طاق صاف آداملری ضیعد ، ربط آلتنده
 طومتق ایچین اویدر مه دستورلک مجموعه اخلاق
 دینه من . چونکه اویدر مق آدامقدر . بویسه
 اخلاق نامنه اخلاق سزلی اولور . هر دمه ، اک
 مدنی مملکتلر ده ، انسانیت ، بو یاراماز چوقی ،
 اوماجیلره قورقودیلر ق اداوه اولوندیقه اخلاق
 شهرانه چیقلمه ماز .

طبیعتک زمره ، من اولدیی خصلتلری تریه
 اله ، الفقه ، تمزیه ، ادما له اکتساب اتک غایت
 کوج بر ایشدر . ایسته بوند دولای بشریت
 دنیای قورناده چی اخلاق دستورلی کشف
 و تأسیس خصوصتده کی سعیده بوکونه قادار موفق
 اوله مامشدر .

قوتی دائما قوتسزک افندی اولق ایستر .
 بو حس انسانلره حیوانلر آره سنده مشترکدر .
 چه نه بری برینه معادل کورون ایکی حیوان
 قوتلری دنه مک ایچون مان طوتوشورلر .
 خصمنک دیشلری آلتنده پس دنجیه قادار خیریه
 لانان ، قوروقنی قیصار ، آرتق قوتیک تابی ،
 قوی ، خرچکداری اولور . .

قوی ، موضوع اخلاق قواعدینه رطبه لزوم
 کورمن . بوتون قانونلرک قتل ضعیفله بوکلتیلیر .
 قانونه اخلاقه قوتی دوردور مق ممکن دکدر .
 صو ناصیل تسویه سی بولونجا به قادار یوکسک
 قوتده تک دوراماز ، دائما ضعیفک ضربیه
 طاشار . بیقار . دورر . .

ایشته اخلاقه دیکلی بوراده . . طبیعتک
 بو وحشی انسانیتک شفقته ناصیل تألیف
 ایدیه جک ؟ .

قوی به دیه جکرکه ضعیفی آزمه ، آچه دیه
 جکرکه چالیه ، اولدرمه ، فقیره دیه جکرکه بوتون
 پهای ذوقلر ، صفار ، سعادتلر سنک ایچون
 ممنوعدر . عمر کی ایدی برمه زایل کچره جکسک . .
 دنیانک بوتون علمایی ، فضایی ، حکمایی ،
 فیلسوفلری ازلدن بری کسیرلندن خلقه هپ بوموالی
 باغیر ما بولری ؟ دیکله بیلدیلری . . خایره ! دیکله
 بیله جکرکی ؟ ینه خایره . . نه اوله جق ؟

چوق فیلسوفلر بوسوالی هاتق زماندن صورو
 بوزلر . جواب آله میورلر . . بونک نه اوله بیله جکی
 نفرس ایدنلر ، غالباً افشارلرک خوشه کیکه به جکی
 بیلدکاری ایچین صوصو بوزلر . .

سین رمی

— اوراده کی ضیالردن سکا خیر بوق . .
 دیدی ؛ زیرا ، اونلری یاقان سنک کندی آللرک
 دکدر . هر کیچه بو اوقو و اولوم سمتمنده
 جان صیقتینسندن قیور ایدنیکی کوریوروم
 هر کیچه بوجامک آرقه سندن حسرتله قارشیه
 باقیورسک و ایچکی چکیورسک . قطعه عجا
 شو دقیقه ده اوراده بولنس ایدک کولک
 آوونه بیله جکی ایدی ؟

کنج آدم « نیچن آووناسین ؟ » دیمک
 ایستر کی باقدی . او بری دوام ایتدی :

— خایره ، نه ممکن ! سنک ایچین بوراسی
 بر مقی محس ایه ، اوراسی الم بره منفادر
 بوراده صیقیلورسک ، فقط اوراده اوتانه .
 جقسک ! او شلکک هانکی کوشه سنه
 صوقولسه ک بر سیغینی وضعتنده قاله جقسک .
 لسانلری آکلما دینک و عادتلر نه آیشادینک
 رسورو انسان آرمسده ایستیمیرک کولمکه
 و طائفا هرق آکلنک مجبور اوله جقسک .
 رومردن نشوه ، روسلردن شرقی ، فرنکلردن
 آهنگ و انتظام استعانه ایدم جقسک و دون
 اجدادینه دالقا و ولق ایتدیکنی بیلدیکک طاعتی
 صوفر نکلردن منظمه آلاش دیله نه جقسک .
 بو اعتبار ایه اوراده ایچدیک هر نشوه تک
 قطره سی سکا برزه اوله جق ، اوراده یاقدینک
 هر شله کوزلریک بر میل کی یاقه جق و اوزاقدن
 حسرتله سیر ایتدیکک بو ذوق و صفا عالمی
 سنک ایچین یاقندن بر « ایکنلی بشیک »
 اوله جقدر .

و بنبه بوزلی آدم فاتحی کنجه « یکنلی
 بشیک » افسانه سی آکلاندی ؛ صوکره :

— اوت ، طبق بونک کی ، دیدی .
 یایانچیلق دنیانک اک بویوک دبختقلرندن
 بریدر . آه ، بکا آورو بابه کیتدیکک زمانلر
 دودیدیکک « ظندن هیچ بحث ایه ! بونک
 نه قدر مراتله دول اولدینی بک ائی بیلیرم .
 اوراده سور دیکمز مستعار صفا ، بوراده
 چکدیکمز صمیمی جفادن یک قات ده
 بدتردر . لکن سکا دیمک ایستیمورمه ،
 بوجفانی اوصفایه ترجیح ایت ؛ خایره

تُورُنْ اِنْفِلَاتِنِ

تو کلر ایک « تاریخی دوره » آچشلردر

□□□□

تاریخک . قرون اولی ، وسطی و جدید
و عصر حاضر نامیه درت قسمه آرلایینی ، تاریخ
کتابلری واسطه سیه ، و هنوز زائل یاخود غیر
زائل اولان حرب عمومینک کشاد ای بی واسی
هنوز تقرر ایتمی بی بردوره کیردیکیزی نقریات
جدیده معرفتله بیلور . « قرون » تمیری غیر
علمی اولدی ایچون « دوره » تمیری استعمال
ایدیور .

هربر دورمک سوک ، « فکر » ک رصفحه .
سنک تهاقی و بنا علیه بی رصفحه نک بالانفجینی
کوستر . فکرک توفیسی ، مدنیتک توفیسه صالح
اولان هوامک احضارنه یاخود موجودلرینک
تکامل ویا توسیمنه خدمت ایدر .

یکری بنش باشند ایکن ، تورک اردوسنک
باشنده اولدی حالده دنیانک الکوزل شهری اولان
استانبول شهرینی فتح ایدن فاتح سلطان محمد خان ،
۲۰ جاذی الاولی ۸۵۷ ده ، (۱۴۵۳ سنه
میلادیه سنده) دوره وسطیه نهایت و بره دک دوره
جدیده ی آچشدر .

استانبولک فتحی ، یو شهرک بر آلدن دیگر
آله انتقالی ویزانس امپراطورلنک اقراضی اعتبارله
یونک نتیجه یی اعتبارله ممددر . بعضاً ، بر
مملکتک اقراضنک حصوله کتیردیی صارصیتی
موضی ویا مجاوریدر . لکن استانبولک ، بالخاصه
تورکلر طرفدن وقوع ولان فتحک حصوله کتیردیی
صارصیتی ، عمومی اولمشدر . اسلامیتی احایمک
ایچون متعدد اهل صلب سفرلری ترتیب ایدن
خرستیان اروپا ، عین اسلامینک استانبولده
برلشدیکنی کوروچه شاشوب قاشدر .

مصیبت موجب اتیامدر . خرستیانای عالی
ایچون بر مصیبت حد اولان استانبولک ضعیفی ،
خرستیانانکار اوزرنده درین عکس عملر حصوله
قلسنه سببت و برمشدر که یوحال مدنیتک انکشافه
خدمت ایتمکدن خالی قالمشدر .

استانبول ، تورکلر طرفدن ضبط اولنیوب
دیگر برخستیان حکومتی آله انتقال ایتیش اولسه
ایدی ، بو انتقال کیلیقی ، بلکه کوروکسیزجه
وقوع یولور وخرستیان انکار عمومی سی ، اونددر
متاثر اولماز ایدی . حایوک فاحلر ، تورکلر اولقلری
ایچون ، اویشمش اولان خرستیان انکار
صارصیلش یونک نتیجه سی اوله ق اسی ذمیت ،
اسکی دوشونوش برینه بی ذمیت ، بی دوشونوش قائم
اولش ، تمیردیکر لمدنیتک ، انکشاف و تعالیسه
یارایان بی فکرلر دوغمشدر .

— ایشته ، دیدی . ایشته سز
« دانه » نک تصویر ایتدیی بوروخلر
کیسکیز . سزی نه جنت ، نه جهنم قبول
ایدیور . « ییلدیزسز بر فضا » ایچنده
باغیروب چاغیریورسکیز . فقط ، نه
ایشته دیککر شیئی ، نه ایشته مدیککیزی
بیلورسکیز .

فاحل کنج اعتراض ایتمک ایستر کی
باشنی صالادی . اویری :

— خایر ، خایر ؛ دیدی . ایشته دیککی
بیلمش اولسیدک ، دمن « بوتون آیدینقلرک
نیچین هپ اوراده » اولدیغنی صورمازدک .
« بورایده اراسی کی آیدینلاتم ! »
دیردک .

یعقوب قدری

اوده بر شر ، بوده بر شر در وهر شر
براضطرابی تولید ایدر ؛ انسانک یکانه
وظیفه سی ایسه اضطرابدن قاجق و نشاطه
دوغرو قوشمقدر . فقط سز ، بعصرک
تورک کنجلیکی ، ای نوع اضطراب اورته سنده
چر پنهان آواره ورجلر سکز . بولندیکیز
یر نه حیات نه اولوم ، نه جنت نه جهنمدر ؛
هیکز برنوع اعراضه سکز .

قبر صاجلی آدم سوزن کسیدی .
ترسنه چوروب دیزلرینت اوسته بر اقدینی
کتابی تکرار آله آندی ، بر قاج صحیفه
چویدی ، صوکره باشنی قالدیری ،
کولوسیمرک فاحلی کنجه باقدی .

— فلورانسلی شاعرک شو لحنی
دیکله !

دیدی و او قودی :

« . . . اوراده ، ییلدیزسز فضا ایچنده
تورلو تورلو فریادلر ، قورقونج مکالهر ،
الم و اضطراب سوزلری ، حدت و انفعال
آوازلری ، یوسکک و بوغوق سسلر ،
آه واهلر ، اشتکالر ، درین ایکتیلر
واردی و بوتون یونره ، بر قاصیر غمک
سورولکه دیک قورملرک چبقاردینی طاقدیرلی
آکدیران قوری لارک شاقیردیرلی قاریشهرق ،
مؤبداً مظلم اولان بوفضاده دونیوردی .

وین - که باشی غفلتله صارغیلی بر آدم -
دیدم : « استاد ، نلر دویوبورم ؟ بوقدر
یاس وفلاکته دالاش اولانلر کیملردر ؟ »
و او بکا : « بوسفیل حال ، کنامه سز
و ثوابسز یاشامش روحلرک حالدیر . بولنر ،
الله قارشنی نه عصیان ایتش ، نه صادق
قالش و دائم کندی حسابلرینه چالیشمش
او منقور ملائکه زمره سنه قاریشمشدرلر .

جنت اولنری ، کندی لطافت واصلاتی
اخلال ایتمسینلر دیه دیشاریه ی ایتور ؛
و نار جهم اولنری قبول ایتور ، زیرا ،
اهل جهنم بولنرک رافقتدن مدد اومایلیر .

قبر صاجلی آدم ، بوراده توقف
ایتدی :

مهتاب

کوموش پیر یلتیلرله
آی کوله عکس ایدیور ،
کولکلر رقص ایدیور
ایچه قیور یلتیلرله .

هیج قریور کن روزکار
درده شیور آغاچلر
بوروغون فیصیلتیلرله .

مهتابه عاشق کی ،
یانیور صولک قلبی
کوموش پیر یلتیلرله .

ساحلده کی کولکلر
تیره یور بر بر
ایچه قیور یلتیلرله .

سسم ، فیصیلتیلرله
ایچه قیور یلتیلرله
ایکله یور کن ، آغلادم
کوموش پیر یلتیلرله .

علی ممنا